

Hámutál Bár-Joszéf versei

Fordította és a jegyzeteket írta:

Gergely Ágnes

A kút

*Mérgezett kút vagyok.
Szóltam a kosnak, abogy
az orra kitágult fölöttem.
Mindenemet megmérgezték.
Méreg folyik a köveimben.
S a mélyben, odalenn,
a zsák, a lepecsételt,
csöndesen őrzi a halottak
foszládó ruháit.*

*Messze fenn, a nappali ragyogásban
a madarak is féltik egymást
ettől a rohadástól.*

*De hát a kutat megmérgezték.
Éjnek éjén suttogom a kosnak,
átljárták a kutat a mérgek.*

*Kék nyelvét végighúzza rajtam,
és visszacsuttog: Azok csillagok.*

A fazék

*Felriadtam. A tűzön vékony
balak főttek, és a fazékon,
a fazékon nem volt fedő.*

*Az ágyam telis-teli puba, pirosló
balcafattal, és a balak bevakolt szeme
csecsemőké, kiket elnyelt a piramis.*

*S a tűzön annak a fazéknak
nincs fedője, és mélye sincs.*

Menashe Kadishman: Áldozat (1980-as évek)

Szorongás

*Akár a gyerek, ha késve ér haza,
szorong, nyeldekkel, fogát az ujjába vájja,
kékszegélyű takaróját is szétcibálja,
szorongsz, ha melletted az a másik,
az erősebb, lecsapja az órát,
s két karja közt, jobb, ha álomban, mint ha ébren,
fogva gyönyörű kígyóölelésben,
belőled csúszik, csúszik az idő.*

Menashe Kadishman: Áldozat (1980-as évek)

Bátyám temetése

*Szombati feberben nem a szombatert
Jeruzsálemben menven nem a városert*

*virágokkal amelyek nem nőnek a mezőn
arra a zsúfolt helyre érkezőn*

*abonnét megfutamodott az ég
a nap betapasztotta a fület*

*az elrekesztett téren egy nő egy rémalak
kését nekem szegezve galléromba tép*

*egy másik indul a koporsót szedni szét
és sikoltozza hogy anyád vár reád*

*saját arcába karmol felhasad a bőr
és marcangol és üvölt és szaggatja magát*

*százával a baglyok pápaszemesekek
mint a lámpátlan vonat süvítenekek*

*sínpár sehol a sikolyok erdeje
tengernyi sikoltozásba csapódik bele*

*én is sikoltok. A bátyámnak – de ki,
de ki fogja a kiáltozást meghallani?*

Ide születtünk

*Ide születtünk
ide kötött az ifjúság
a fiatal szülőházában
nem volt se nagyszülőnk,
se apánk, se anyánk,
éjszakánként a gyermekotthon
smaragdedénye várt
kozmosz vonzerő gyanánt
s az étkezde előtt
roppant gyepszőnyeg búzta szét
az alig meggyökeredzett fűszálak
összetapadó sűrűjét.*

Menashe Kadishman: Áldozat (1980-as évek)

Gyermekkori emlék

*A titokzatos, áradó beszéd,
anyáink kislány-nevetése, nagy bakancsa,
mely anyanyelvük Éden-kertjét szétaposta –
ezt dajkálta, ezt a zenét a közösségi lét,
ahogy a szűnyoghálóok likacsain át a
nyüszítő árnyék kúszott felém, hogy felnyögött
a gyermekotthon fehérlő vaságya.*

*A szomszéd ágyon az a tésztaarcú
lány nem válaszolt a suttogásra,
hogy cseréljünk a nagyok nyelvén titkokat,
amiket senki más nem ért.
Makacsul szötte az álmát tovább,
apjáról álmodott, akit két éve
elnyelt a hadsereg, s esténként nem csókolta meg,
nem mondta neki, jó éjszakát.
Így hát az árnyat magam dajkáltam titkos
nyelvemen, mézédés szókkal, Mása, dása, kása,
hogy megértsen a nagyra nőtt sötét.*

Leszokni valamiről

*Leszokni a dobányzásról
annyi, mint újra érezni a levegő
és a víz illatát. Lemondani
az édességről, újra ízlelni a répát és
a paradicsomot. Hanem a régi ízek visszajárnak.*

*Itt van anyám egyik esti meséje.
Amikor a pogrom híre elérte a bázat,
dedanyám káposztalevest főzött, családi
recept szerint, nagy fazékkal. Fehérre
volt festve a kerítés. Az udvaron
cseresznyefa. A kozákok
leültek az asztalhoz,
ettek, aludj, aludj, kicsikém,
aludj. Később az egyik
elővette a puskáját,
lelőtte az összes férfit.
A nőkre nem érdemes
golyót pazarolni, mondta.
Apám nem szeretett mesét mondani
az életéről, se a gyerekkoráról,
se a szorongásairól. Füzetemet barna
papírba kötötte, álmában sóhajtozott,
bolondos dalokat énekelt, ha sírtam,
simogatta a kezemet, a hajamat,
pácolt beringet evett.*

A Tel Aviv-i tengerparton

*A Tel Aviv-i tengerparton
látom őket, s még többüket.
A keskeny mólóra kirajzik
a zúgó, arctalan tömeg.
Odanézz, monddod, milyen szépek,
tenger mossa az arcukat,
szél kalapálja lelküket.
Érzed, ahogy vonzza őket az a rengő
fedélzet? ahogy szimatolják a magasságot
és a messzeséget! ezt monddod és újra
monddod, és szebb vagy, mint
a tenger, és a szemed is
nagyobbra tágul.*

Hámutál Bár-Joszéf 1940-ben, Izraelben, egy kibucban született, a Kíneret-tó (Galileai-tó) közelében. Szülei otthagyták a kibucot az ország 1948-as függetlenségi háborúja után; egyetlen fiuk elesett a harcokban. Bár-Joszéf húszévesen szerzett diplomát filozófia és héber irodalom szakon; ugyanebben az esztendőben férjhez ment Joszéf Bár-Joszéf izraeli drámaíróhoz. Négy gyermekük született. A költő összehasonlító irodalomtörténetből doktorált a Jeruzsálemi Héber Egyetemen; 1987-től 2003-ig a Beér Seva-i Ben-Gurion Egyetem professzoraként héber irodalmat tanított. 1976 óta Jeruzsálemben él.

Bár-Joszéf kilenc kötet verset, hat kötet esszét, novellát és gyermekkönyvet írt; az orosz költészetből kétkötetnyi verset fordított le. Számos díjat kapott; versei megjelentek angol, francia, német, orosz, ukrán, arab és jiddis nyelven is.

Vendégprofesszor volt a párizsi, a New York-i, a philadelphiai és a moszkvai egyetemeken.

A magyar fordítás a *Night, Morning* (Éjszaka, nappal) című ivrit–angol nyelvű válogatott verseskötet alapján készült; az angol szöveg Ráhel Cvia Back munkája (The Sheep Meadow Press, Riverdale-on-Hudson, New York, 2008). © Hámutál Bár-Joszéf; Ráhel Cvia Back.

A versek eredeti címe:

A kút – *Há'beér* (*The Well*); A fazék – *Szir* (*A Pot*); Szorongás – *Mi'pábád le'ábér* (*From Fear*); Bátyám temetése – *Hálevájá sel ábi* (*My Brother's Funeral*); Ide születünk – *Noládnú kán* (*We were Born Here*); Gyermekkor emléke – *Zibron jáldut* (*A Childhood Memory*); Leszokni valamiről – *K'mó semvátrim* (*As One Gives Up*); A Tel Aviv-i tengerparton – *Ál sze'fát há'jám sel Tél-Áviv* (*On a Tel-Aviv Beach*).